

Artykuł ukazał się w:

Zeszyty Naukowe 588, Ekonomia 40, pod red. H. Różańskiej, Politechnika Gdańska, Gdańsk 2001, ss. 89-95

KONCEPCJE ROZWOJU LOKALNEGO W ŚWIETLE WSPÓŁCZESNEJ LITERATURY POLSKIEJ – ZARYS PROBLEMU

Alicja Sekuła, Politechnika Gdańska, Alicja.Sekuła@zie.pg.gda.pl

Celem prezentowanego artykułu jest przedstawienie definicji rozwoju w ujęciu lokalnym. W części pierwszej odniesiono się do pojęcia lokalności oraz rozwoju gospodarczego, natomiast część druga skupia się na przeglądzie definicji rozwoju lokalnego w literaturze polskiej z punktu widzenia kryterium podmiotowego, czyli społeczności lokalnych oraz czynnościowego czyli jako procesu zmian.

1. SKALA LOKALNA

Realizowana w Polsce przebudowa systemu politycznego i społeczno-gospodarczego ma wiele aspektów. Jednym z nich, jak należy sądzić bardzo ważnym, jest lokalny wymiar zachodzących zmian.

Punktem wyjścia dla określenia pojęcia rozwoju lokalnego jest udzielenie odpowiedzi na pytanie co oznaczają pojęcia: lokalny, skala lokalna, społeczność lokalna, władza lokalna, a także jak definiujemy rozwój?

Lokalność – traktowana często jako cecha wyróżniająca – odnosi się do stosunkowo małego obszaru. Pomimo, że „lokalny” często rozumiany jest jako „ograniczony do danego obszaru” termin ten nie tylko odnosi się do konkretnej przestrzeni. Układ lokalny, delimitowany według parametrów podziału administracyjnego, powinien uwzględniać również wypadkową takich cech jak: przeszłość historyczna, specyficzne cechy społeczno-ekonomiczne, kulturowe, a nawet geograficzne.

Skala lokalna obejmuje terytorium „o zróżnicowanej powierzchni charakteryzujące się jednolitością ekonomiczną, społeczną, kulturową i polityczną oraz wspólną szeroko rozumianą tożsamością” [8, s. 363]. Tożsamość ta rozumiana bardzo szeroko oznacza nie tylko powiązania kulturowe, ale odnosi się również do analogicznych zachowań w zakresie postaw, aktywności, nawyków czy zainteresowań. Dlatego też społeczność lokalną wiążą silne więzi między mieszkańcami¹. Mieszkańcy, za pośrednictwem władzy lokalnej (samorząd terytorialny), mają prawo „(...) do decydowania o wszelkich sprawach dotyczących społeczności lokalnej, z wyjątkiem dziedzin zastrzeżonych dla instytucji państwa” [9, s. 31]. Prawo to dotyczy się zarówno zaspokajania potrzeb w zakresie obsługi życia codziennego jak i podejmowania decyzji co do rozwoju społeczno-ekonomicznego. Jednakże należy pamiętać, że „dla uruchomienia trwałej, nieodwra-

¹ Często lokalność utożsamiana jest z tzw. „małymi ojczyznami”.

calnej dynamiki rozwoju skala lokalna musi reprezentować jednak odpowiednią masę krytyczną, wyrażającą się w stosownej gęstości instytucji, liczby aktorów życia lokalnego i niezbędnych relacji między nimi oraz z otoczeniem zewnętrznym” [14, s. 91].

2. ISTOTA ROZWOJU – TEORIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Rozwój to „proces przemian strukturalnych w danym społeczeństwie wywołany wzrostem gospodarczym” [2, s. 154]. Dokonuje się on w czterech dziedzinach: gospodarczej, politycznej, społecznej i kulturowej, przy czym procesy te nie są jednolite, chociaż wzajemnie warunkujące się. Największego dorobku teoretycznego, szczególnie na gruncie nauk ekonomicznych, doczekała się płaszczyzna gospodarcza.

Wśród wielu spotykanych podziałów i klasyfikacji rozwoju gospodarczego najczęściej wyróżnia się podejście klasyczne i instytucjonalne, omówione poniżej. Można by też wyróżnić podejście podażowe, popytowe, jakościowe i integralne.

Najogólniej rozwój gospodarczy określany jest mianem strukturalnych oraz innych zmian towarzyszących wzrostowi gospodarczemu rozumianemu jako powiększanie zdolności wytwórczych, jako „rozszerzanie się zdolności danego kraju do produkcji towarów i usług pożądaných przez ludzi” [6, s. 958]. Wśród warunków sprzyjających zaistnieniu rozwoju gospodarczego wymienia się: odpowiednią ilość i jakość pracy, kapitału w postaci surowców, maszyn i wyposażenia, zasobów naturalnych, technologii oraz sprzyjające czynniki socjoekonomiczne.

Klasyccy ekonomiści (A. Smith, D. Ricardo, Th. Malthus, J.S. Mill) dążyli do wykrycia sił określających tempo wzrostu gospodarczego, przy czym interesowali się nie tylko siłami ekonomicznymi, które decydowały o wzroście, ale także kulturowymi, politycznymi i historycznymi. Badali kształtowanie się relacji cen i rynków w celu zrozumienia ich wpływu na wzrost gospodarczy. Rozpatrując czynniki, procesy i siły doprowadzające do rozwoju gospodarczego doszli do wniosku, iż płace i wielkość produkcji zależą od pracy, czyli iż stopa wzrostu produkcji jest funkcją stopy zysku od kapitału. Dlatego też klucza do rozwoju upatrywali w postępie technicznym.

Współczesne rozumienie rozwoju społeczno-gospodarczego opisuje idea zapoczątkowana przez T. Veblena zwana instytucjonalizmem (na podst. [15]). Twórcy tego nurtu dowodzą, iż ekonomia, oprócz swojego podstawowego pola badawczego, jakim są zjawiska rynkowe, powinna uwzględniać również pozaekonomiczne rejony, w których podejmowane są decyzje ekonomiczne. Zatem nie sposób mówić o trwałym rozwoju społeczno-gospodarczym bez uwzględnienia struktury nawyków myślowych, powszechnie obowiązujących reguł zasad postępowania, czyli instytucji. Instytucjoniści przyjmują koncepcję ewolucyjnej drogi rozwoju społecznego, na której rodzące się konflikty i sprzeczności należy rozwiązywać w formie kompromisów większych grup społecznych, przy interwencyjnej roli państwa. Podstawą rozwoju, zgodnie z tą teorią, jest konflikt między technologią a instytucjami gospodarczymi. Technologię i towarzyszący jej postęp wiedzy generuje „świat przemysłu”. Granicą postępu są zmiany instytucjonalne, które warunkują dalszy postęp. Jednakże rozwój ten blokowany jest przez czynnik instytucjonalny, reprezentowany przez „świat interesu”, kierujący się w swym postępowaniu jedynie motywem zysku.

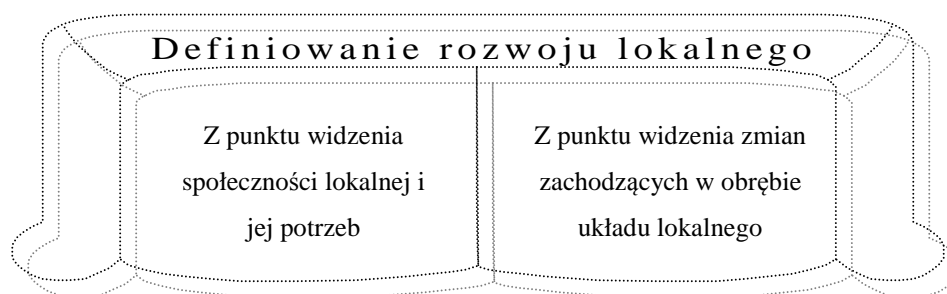
Z dorobku teorii instytucjonalistów korzystał m.in. J. A. Schumpeter (por. [17]) tworząc wizję rozwoju społeczno-gospodarczego uwzględniającego czynniki wewnętrzne tkwiące w układzie gospodarczym i stające się głównymi przyczynami rozwoju. Do czynników tych, mających zróżnicowany charakter i wagę, Schumpeter zaliczył innowacje i przedsiębiorczość,

które powstają w gospodarce kapitalistycznej jako rezultat chęci zysku, przy czym realizacja innowacji przez przedsiębiorców jest możliwa przy odpowiednich środkach finansowych, których z reguły przedsiębiorca nie ma i uzyskuje dzięki bankowi, stanowiącemu dopełnienie zjawiska. Wspomniane czynniki podzielone zostały na zewnętrzne i wewnętrzne. Pierwszą grupę stanowią te, które nie mają charakteru społecznego, względnie mają „nieekonomiczną specyfikę” (np. skutki wojen, przemian ustrojowych), grupę drugą zaś tworzą: zmiany w gustach nabywców, zmiany w zasobach produkcyjnych oraz innowacje. Zatem teorię Schumpetera można, z pewnym uproszczeniem, sprowadzić do stwierdzenia: w gospodarce kapitalistycznej innowacje są możliwe dzięki działaniom przedsiębiorcy uzyskującemu pomoc finansową w postaci kredytu z instytucji jaką jest bank.

3. DEFINIOWANIE ROZWOJU LOKALNEGO

Wielokrotnie podejmowana w literaturze ekonomicznej problematyka rozwoju lokalnego jest bardzo rozległa i nie ma jednoznacznej wykładni. Szeroko dyskutowana, szczególnie w ostatnich czasach, jest chociażby kwestia czy pojęcie „rozwój lokalny” w ogóle istnieje i czy można rozpatrywać je w sposób wyizolowany? Postawę taką, negującą istnienie rozwoju lokalnego, reprezentuje chociażby I. Pietrzyk w swojej ostatniej książce interpretując to pojęcie wprowadzając jako oddolny sposób generowania dynamiki rozwoju, wykorzystujący cały wewnętrzny potencjał rozwojowy w różnej skali przestrzennej, niemniej będący tylko strategią lub metodą rozwoju regionalnego (por. [13]). W podobny sposób odnosi się do relacji rozwój regionalny – rozwój lokalny W. Dziemianowicz (por. [4, s. 29-30]) powołując się przy tym na definicje A.C. Nelsona i E.J. Blakely’ego, jednak wyraźnie zaznacza, że jest jedna ważna różnica – dotycząca wielkości obszaru. Zdaniem autorki konsekwencje wielkości obszaru, do którego odnosi się rozwój są tak daleko idące (chociażby w poziomie aktywności społeczności, odmiennych czynnikach rozwoju, uwarunkowaniach, celach, instrumentach sterowania, podmiotach itd.), iż warto jest wydzielić pojęcie zarówno rozwoju regionalnego jak i lokalnego. Nie jest to jednak łatwe, co widoczne jest w zróżnicowaniu definicji dających dowód, jak skomplikowanym procesem jest rozwój lokalny. Analiza porównawcza zezwala jednak na przeprowadzenie pewnej systematyki. W literaturze przedmiotu można wydzielić kilka zasadniczych kierunków określania rozwoju lokalnego. W niniejszej pracy wyróżniono dwie grupy (por. rys. 1), w których za punkt ciężkości w definicji przyjęto:

- społeczność lokalną i jej potrzeby,
- zmiany zachodzące w obrębie układu lokalnego.

Źródło: opracowanie własne

Rys. 1. Kryteria podziału definicji rozwoju lokalnego

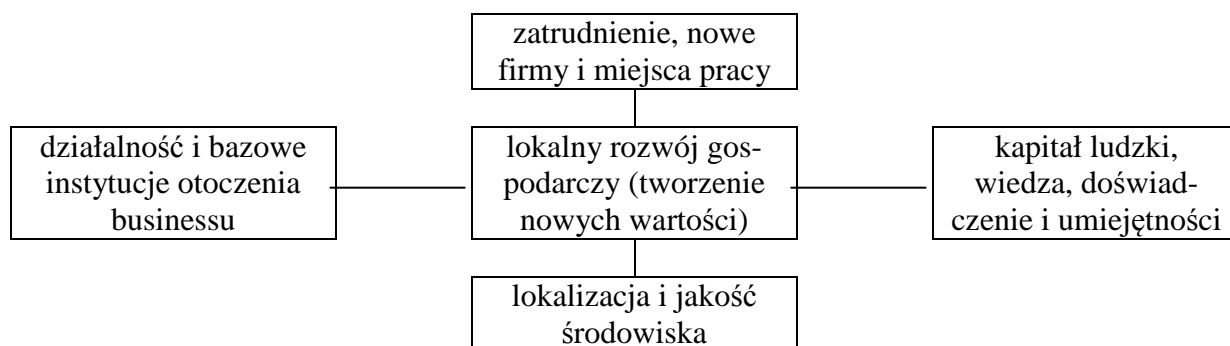
Pojęcia zaliczone do pierwszej kategorii charakteryzują się zwróceniem uwagi, na tych, którym rozwój ma służyć i, zdaniem autorki, podkreślają specyfikę rozwoju lokalnego jakim jest odnośnienie się do niewielkiego obszaru; opinie zaliczone do grupy drugiej skupiają się na efektach, powstających w wyniku rozwoju w skali lokalnej, czyli traktują rozwój lokalny jako przykład rozwoju w mniejszej skali, w skali mikro. Idea stworzenia podziału opiera się na założeniu, by nie należy ww. klas traktować jako wykluczające się, a raczej jako dopełniające się.

Znaczenie społeczności lokalnej jest uwarunkowane posiadaniem przez nią szczególnego stosunku do zamieszkiwanego terytorium. Mieszkańcy, prowadząc codzienne życie w miejscu zamieszkania, większą uwagę skupiają na bezpośrednim otoczeniu, ponieważ właśnie w granicach bezpośredniego otoczenia (czyli w obrębie układu lokalnego) rozwiązywana jest większość ich problemów i zapada większość decyzji ich dotyczących. Przedstawicielem podejścia pierwszego jest chociażby E. Nowińska. Wyraźnie wiąże ona rozwój lokalny (gminy) z obszarem obejmującym administracyjnie wyznaczony obszar gminy i podległym władzy samorządowej. „W procesie tym władze miejscowe, instytucje, organizacje oraz osoby prywatne angażują się w celu wykorzystania lokalnych możliwości i zasobów oraz prowadzenia działań w różnych dziedzinach z korzyścią dla społeczności tworzących wspólnotę lokalną” [10, s. 67]. Podobny punkt widzenia można zaobserwować u J. Paryska, akcentującego, że rozwój lokalny, prowadzony z punktu widzenia społeczności lokalnych, to wynik współpracy społeczności lokalnych (czyli zamieszkujących lokalną jednostkę terytorialną), samorządu terytorialnego oraz innych organizacji i instytucji, głównie o charakterze niedochodowym, czyli *non-profit* (por. [12, s. 37], a także [11, s. 46]. A. Myna, z kolei, do inicjatorów rozwoju lokalnego zalicza pięć grup. Są to: władze lokalne, lobby ekologiczne, stowarzyszenie społeczno-kulturalne, przedsiębiorcy oraz społeczności lokalne. Pomimo różnicy, polegającej na włączeniu biznesmenów do kręgu inicjatorów rozwoju lokalnego, obaj autorzy są zgodni, iż wiodąca rola przypada samorządowi lokalnemu. Wymienione grupy, współdziałając ze sobą, mobilizując energię całego środowiska lokalnego prowadzą do osiągnięcia powszechnie akceptowanych celów rozwoju lokalnego. Jednak „szczególna rola w tych procesach przypada władzom lokalnym (samorządowi terytorialnemu), które zarówno inicjują, jak i koordynują oraz wspierają działania mające na celu pokonywanie barier rozwoju lokalnego albo niedopuszczenie do ich powstawania” [9, s. 32]. Powinność ta jest pochodną dwóch czynników. Po pierwsze samorząd terytorialny jest faktycznym gospodarzem terenu, a po drugie prawnie do jego obowiązków należy formowanie lokalnego środowiska życia i reprezentowanie społeczności lokalnych. Jak zauważa A. Sztando „od samorządu gminy oczekuje się, że będzie on siłą motoryczną rozwoju lokalnego, przy możliwie najszerszej reprezentacji interesów lokalnej społeczności. Interesem tym nie jest już zaspokojenie potrzeb bieżących. Formułę tę, a ściśle jej ograniczoność, należy uznać za historyczną. Dziś interes społeczności lokalnej leży w wykreowaniu i utrzymaniu rozwoju kompleksu walorów użytkowych i sił wytwórczych układu lokalnego” [18, ss. 14-15].

Omawiane powyżej teorie kładły nacisk na społeczności lokalne, którym rozwój ma służyć. Jednakże istnieje wielu czołowych badaczy układów lokalnych, którzy, nie umniejszając znaczenia ich potrzeb, starają się przedstawić przeobrażenia spowodowane aktywnym uczestnictwem podmiotów w tworzeniu rozwoju lokalnego. Przekształcenia te polegają na kształtowaniu nowych wartości (rys. 2), do których zalicza się przede wszystkim:

- produkty, dobra, usługi zaspokajające zapotrzebowanie wewnętrzne i zewnętrzne,
- zatrudnienie, a także nowe firmy i instytucje tworzące nowe stanowiska,
- wartości niematerialne, takie jak: wiedza, wyższe kwalifikacje i umiejętności,
- atrakcyjne propozycje lokalizacyjne, na które składają się czynniki „twarde” w postaci

nieruchomości i infrastruktury technicznej oraz czynniki „miękkie”, pod którymi rozumiemy wysokiej klasy środowisko przyrodnicze (por. [3, s. 11], a także [8, ss. 361-362] lub [7, s. 23]).

Źródło: Klasik A.: *Lokalny rozwój gospodarczy i metody jego budowania*, s. 24

Rys. 2. Lokalny rozwój gospodarczy

Podjęcie A. Klasika, który ujął rozwój lokalny jako kreowanie nowych wartości w zakresie środowiska, wiedzy, pracy i kapitału jest podejściem bardzo pomocnym przy zrozumieniu istoty tego terminu, ale niezwykle rzadko spotykanym. Pozostali autorzy, podkreślając stopień złożoności pojęcia będącego pochodną wielorakości celów, którym ma służyć i różnorodności działań kształtujących go przyjmują pewne uogólnienia. Według R. Broła „o rozwoju lokalnym mówimy wtedy, gdy zharmonizowane i systematyczne działanie społeczności lokalnej, władzy lokalnej oraz pozostałych podmiotów funkcjonujących w gminie zmierza do kreowania nowych i poprawy istniejących walorów użytkowych gminy, tworzenia korzystnych warunków dla lokalnej gospodarki oraz zapewnienia ładu przestrzennego i ekologicznego” [3, s. 11]. Dla L. Bagdzińskiego, jak już wspomniano rozwój lokalny obejmuje cztery płaszczyzny: gospodarczą, polityczną, społeczną i kulturową. „W dziedzinie gospodarczej rozwój polega przede wszystkim na rozwijaniu przedsiębiorczości zarówno prywatnej, jak i kreowanej przez władze lokalne, a także lokalne instytucje samorządowe i społeczności lokalne” [1, s. 15]. A. Jewtuchowicz łączy przeobrażenia w skali lokalnej z przemianami w gospodarce, która potrafi dostosować się do zmiennych uwarunkowań. „Rozwój lokalny to przede wszystkim elastyczność, jest to idea gospodarki zdolnej do szybkiej adaptacji i do zarządzania systemami złożonymi i zróżnicowanymi pod względem kultury, społeczności, technik, jak również gustów oraz zmienności potrzeb i produktów te potrzeb zaspokajających” [5, s. 58]. Wspieranie rozwoju lokalnego jest jednoznaczne z doprowadzeniem do zmian w podstawowych jednostkach gospodarczych układu lokalnego. Z kolei L. Wojtasiewicz w swojej definicji wyodrębniła dwa niezbędne elementy warunkujące istnienie rozwoju lokalnego. Musi istnieć „wyodrębniona struktura społeczno-terytorialna, posiadająca zbiór charakterystycznych dla siebie cech gospodarczych, przestrzennych i kulturowych, wyrażająca własne potrzeby oraz hierarchię wartości” [20, s. 14], czyli układ lokalny. Gdy na obszarze tego układu zaistnieją pozytywne przeobrażenia jakościowe i wzrost ilościowy

wtedy będziemy mieli do czynienia ze wzrostem lokalnym (por. [20, s. 17] i [21, s. 100]). Z koncepcją tą zbieżna jest teoria D. Waldzińskiego, który wiąże rozwój lokalny ze zmianami jakościowymi dokonującymi się na obszarze danej jednostki terytorialnej [por. 19, s. 89].

4. PODSUMOWANIE

W niniejszej pracy starano się przedstawić dorobek polskich autorów w zakresie teorii rozwoju lokalnego. Z jednej strony można zauważyć, że nie ma gotowych recept rozwoju lokalnego. Na pewno wynika to z faktu, iż każdy układ lokalny jest jednostką niepowtarzalną, jest kombinacją czynników ludzkich, ekonomicznych, geograficznych i przestrzennych. Jednak zaprezentowane definicje niewątpliwie cechuje pewna zbieżność poglądów. Cytowani autorzy zwracają uwagę, że:

- rozwój lokalny jest procesem, który trwa, zatem nie może dokonać się jednorazowo,
- rozwój lokalny dotyczy obszaru, a zatem jest rozwojem terytorialnym, a nie sektorowym,
- fakt, że dotyczy on układu lokalnego sprzyja mobilizacji społeczności, wywołuje poczucie przynależności do społeczności i miejsca,
- inicjatywy, kreatywność i pomysłowość lokalnych podmiotów zależą w dużej mierze od świadomości, że mają wpływ na formułowanie programu,
- jest przykładem autonomicznego modelu rozwoju czyli opierającego się na potencjale tkwiącym w danej jednostce. Sytuacja taka sprzyja angażowaniu się lokalnych podmiotów w proces, daje poczucie niezależności i świadomości „decydowania o własnym losie”,
- powinien tworzony być przez najróżniejsze podmioty, których działania winny opierać się na współpracy i współdziałaniu, a wynik wzajemnych negocjacji powinien prowadzić do stworzenia akceptowanego programu,
- niekwestionowaną rolę w tworzeniu rozwoju lokalnego odgrywają władze lokalne.

Nieodparcie nasuwa się wniosek, iż zmienne uwarunkowania systemowe dotyczące funkcjonowania gospodarki, a w szczególności rezygnacja z logiki scentralizowanego rozwoju sektorowego spowodowały, że obecnie rozwój ten nabiera szczególnego znaczenia. Biorąc pod uwagę obecny kierunek zmian, czyli odchodzenie od dotacji, subwencji państwa i systemu nakazowego na rzecz większej samodzielności społeczności lokalnych sądzić należy, iż rola rozwoju w przyszłości będzie rosła.

Otrzymano 30.11.2000

BIBLIOGRAFIA

- [1] Bagdziński S. L.: Lokalna polityka gospodarcza (w okresie transformacji systemowej); Toruń: Wyd. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika 1994.
- [2] Bernard&Colli: Słownik ekonomiczny i finansowy. Wydawnictwo Książnica 1994, 1995.
- [3] Broł R.: Rozwój lokalny – nowa logika rozwoju gospodarczego, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 785: Gospodarka lokalna w teorii i praktyce. Wrocław 1998.
- [4] Dziemianowicz W.: Kapitał zagraniczny a rozwój regionalny i lokalny w Polsce, Warszawa: Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego i Lokalnego 1997.
- [5] Jewtuchowicz A.: Dynamika rozwoju terytorialnego a procesy restrukturyzacji gospodarczej, [W:] Aktualne problemy gospodarki lokalnej, Zalewski A. (red.), Warszawa: Szkoła Główna Handlowa 1996.
- [6] Kamerschen D. R., R. B. McKenzie, C. Nardinelli: Ekonomia, Gdańsk: Fundacja Gospodarcza NSZZ „Solidarność” 1991.

- [7] Klasik A.: Lokalny rozwój gospodarczy i metody jego budowania, [w:] Gospodarka lokalna w teorii i praktyce. Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 734. Wrocław 1996.
- [8] Korenik S.: Zarządzanie rozwojem lokalnym, [W:] Funkcjonowanie samorządu terytorialnego. Doświadczenia i perspektywy. Tom I, S. Dolata (red.), Opole: Wyd. Uniwersytetu Opolskiego 1998.
- [9] Myna A.: Rozwój lokalny, regionalne strategie rozwoju, regionalizacja. "Samorząd Terytorialny" 1998 nr 11.
- [10] Nowińska E.: Strategiczne planowanie rozwoju gmin na przykładzie gmin przygranicznych, [w:] Strategie rozwoju lokalnego na przykładzie gmin pogranicza polsko-niemieckiego (praca zbiorowa); Poznań: Wyd. Akademii Ekonomicznej 2000.
- [11] Parysek J. J.: Podstawy gospodarki lokalnej, Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza 1997.
- [12] Parysek J. J.: Rola samorządu terytorialnego w rozwoju lokalnym, [W:] Rozwój lokalny: zagospodarowanie przestrzenne i nisze atrakcyjności gospodarczej. Parysek J. J. (red.). Warszawa: PWN 1995.
- [13] Pietrzyk I.: Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN S.A. 2000.
- [14] Pietrzyk I.: Teoretyczne podstawy rozwoju lokalnego. [W:] Związki polityki gospodarczej z polityką regionalną. Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 768. Wrocław 1996.
- [15] Richert A.: Praca doktorska. Maszynopis.
- [16] Samuelson P. A., W. D. Nordhaus: Ekonomia Tom 2 Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 1996.
- [17] Schumpeter J.A.: Teoria rozwoju gospodarczego, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe 1960.
- [18] Sztando A.: Oddziaływanie samorządu lokalnego na rozwój lokalny w świetle ewolucji modeli ustrojowych gmin. "Samorząd Terytorialny" 1998 nr 11.
- [19] Waldziński D.: Miejsce i rola samorządów lokalnych w polskiej polityce morskiej. Gdańsk: Wyd. Politechniki Gdańskiej 1999.
- [20] Wojtasiewicz L.: Czynniki i bariery rozwoju w aktualnej polityce gospodarczej Polski. [W:] Gospodarka lokalna w teorii i praktyce. Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 734. Wrocław 1996.
- [21] Wojtasiewicz L.: Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju lokalnego. [W:] Rozwój lokalny i lokalna gospodarka przestrzenna, Parysek J. J. (red.), Poznań: Bogucki Wydawnictwo Naukowe 1996.

CONCEPTS OF LOCAL DEVELOPMENT

IN CONTEMPORARY POLISH LITERATURE – AN OUTLINE OF THE PROBLEM

The purpose of this article is to present a definition of development in the local view. The first section relates to the concept of locality and economic development, while the second section reviews the definitions of local development found in Polish literature, from the viewpoint of local communities (entity criterion) or from the viewpoint of a transformation process (activity criterion).

Recenzenci: prof. dr hab. Marianna Daszkowska, Uniwersytet Gdański

dr hab. Dariusz Waldziński, Politechnika Gdańska